

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

І.М. ВОЛОДІНА

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ,
ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА ВИКОНАННЯ РОЗРАХУНКОВО-
ГРАФІЧНИХ РОБІТ З ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ»**

*(для студентів 1 курсу денної форми навчання напряму підготовки
6.140101 – «Готельно-ресторанна справа»)*

Методичні вказівки до організації самостійної роботи, практичних занять та виконання розрахунково-графічних робіт з дисципліни «Основи економічної теорії» (для студентів 1 курсу денної форми навчання напряму підготовки 6.140101 – «Готельно-ресторанна справа») / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: Володіна І.М. – Х.: ХНАМГ, 2009. – 64 с.

Укладач: І.М. Володіна

Рецензент: к.е.н., доц. І.А.Островський

Затверджено на засіданні кафедри економічної теорії
(протокол № 8 від 5.05.2009р.)

ЗМІСТ

Передмова	4
I. Плани семінарських занять за змістовими модулями	6
II. Матеріали для організації самостійної роботи.....	16
1. Контрольні запитання за змістовими модулями для самоперевірки знань	16
2. Завдання для виконання розрахунково-графічних робіт за темами змістових модулів	22
III. Матеріали для організації контролю знань, умінь і навичок студентів	30
1. Тестові завдання за змістовими модулями і порядок та критерії їх оцінювання.....	30
2. Екзаменаційні питання	60
3. Критерії оцінювання знань студентів	62
Рекомендована література	63

ПЕРЕДМОВА

Основною метою викладання дисципліни «Основи економічної теорії» є набуття майбутніми фахівцями глибоких економічних знань, формування у них нового економічного мислення, адекватного ринковим відносинам; формування навичок аналізувати реальні економічні процеси і приймати обґрунтовані рішення з приводу економічних проблем, пов'язаних з їх майбутньою практичною діяльністю.

Предметом вивчення дисципліни «Основи економічної теорії» є основоположні економічні категорії, економічні закони та принципи функціонування економічних систем; економічні відносини, господарчі механізми та дії людей, спрямовані на ефективне господарювання в умовах обмежених економічних і природних ресурсів; особливості ринкових перетворень економіки України; сучасні процеси глобалізації економічного життя людства.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Основи економічної теорії» є пізнання економічної теорії як науки, її предмету, методів та функцій; розкриття основного змісту сучасних шкіл економічної теорії; аналіз закономірностей розвитку ринкової економіки як основи функціонування різних сучасних господарських систем; характеристика основних рис та особливостей розвитку перехідних економік; розкриття закономірностей суспільного відтворення, економічного зростання та циклічних коливань в економіці; сучасні процеси глобалізації світогосподарських зв'язків та шляхи вирішення загальноцивілізаційних проблем людства.

Ці методичні вказівки включають матеріали, підготовлені відповідно до місця дисципліни «Основи економічної теорії» за структурно-логічною схемою, передбаченою освітньо-професійною програмою бакалавра з напрямку підготовки 6.140101 «Готельно-ресторанна справа». Виходячи з кредитно-модульної системи організації навчального процесу, 15 тем зведені в три змістові модулі (далі ЗМ) за кількістю навчальних годин, що визначені галузевим стандартом.

Основи економічної теорії є вихідною дисципліною. На її основі

вивчаються макроекономіка, мікроекономіка, економіка підприємств, логістика.

Важливим елементом оволодіння знаннями та навичками у час, вільний від обов'язкових навчальних занять, яка формує практичні навички роботи студентів зі спеціальною літературою, орієнтує їх на інтенсивну роботу, критичне осмислення здобутих знань та глибоке вивчення теоретичних і практичних проблем закономірностей розвитку ринкової економіки, є *самостійна індивідуальна робота студента*.

Методичні вказівки призначені для організації індивідуальної роботи студентів при вивченні дисципліни «Основи економічної теорії».

У процесі вивчення дисципліни навчальними планами передбачається виконання студентами розрахунково-графічної роботи (РГР) за темами змістових модулів з метою закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних ними за час вивчення курсу «Основи економічної теорії».

Розрахунково-графічна робота є підсумковою індивідуальною роботою з дисципліни «Основи економічної теорії», яка показує, що студент завоїв необхідних обсяг знань з зазначеної дисципліни, вміє оперувати набутими знаннями.

Кожний студент повинен виконати завдання розрахунково-графічної роботи самостійно згідно варіанту (№ за списком у журналі), більш ґрунтовно вивчити відповідні нормативні документи та спеціальну літературу.

До пропонованих методичних матеріалів включені:

- плани семінарських занять;
- контрольні запитання для самоперевірки знань;
- завдання для виконання розрахунково-графічних робіт;
- тестові завдання;
- екзаменаційні питання;
- критерії оцінювання знань студентів;
- список рекомендованої літератури, зокрема тексти лекцій, що видані кафедрою економічної теорії ХНАМГ раніше.

I. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ ЗА ЗМІСТОВИМИ МОДУЛЯМИ

ЗМ 1. Загальні основи соціально-економічного розвитку

Обов'язкові укрупнені навчальні елементи (теми)

- 1.1. Предмет економічної теорії, методи пізнання економічних процесів і явищ. Економічні категорії та закони. Функції економічної теорії.***
- 1.2. Економічна система та її типи. Власність, її види, структура та місце в економічній системі.***
- 1.3. Економічні потреби та економічні інтереси.***
- 1.4. Суспільне виробництво, його сутність, структура та форми організації. Економічна ефективність суспільного виробництва та її показники.***
- 1.5. Товарне виробництво та закони його функціонування. Економічні та неекономічні блага. Сутність та функції грошей. Грошова система. Закони грошового обігу.***

Тема 1.1. Предмет економічної теорії, методи пізнання економічних процесів і явищ. Економічні категорії та закони. Функції економічної теорії

План семінару

Теоретична частина

1. Зародження і розвиток економічної теорії, її основні напрями й школи.
2. Визначення предмету економічної теорії.
3. Економічні категорії та закони.
4. Загальнонаукові й специфічні методи пізнання економічних процесів.
5. Основні функції економічної теорії. Економічна теорія та інші економічні науки.

Практична частина

Розв'язання тестових завдань.

Ключові категорії: економічна категорія; економічний закон (всезагальний, загальний, специфічний); макроекономіка; мегаекономіка; мезоекономіка; мета-економіка; методи пізнання економічних процесів; мікроекономіка; нормативна економіка; позитивна економіка; предмет економічної теорії.

Тема 1.2. Економічна система та її типи. Власність, її види, структура та місце в економічній системі

План семінару

Теоретична частина

1. Формаційний і загальноцивілізаційний підходи до суті й еволюції економічних систем.
2. Класифікація економічних систем.
3. Особливості переходу до постіндустріальної (інформаційної) економічної системи.
4. Власність як категорія політичної економії. Основні типи й види власності.

Практична частина

Розв'язання тестових завдань.

Ключові категорії: соціально-економічна формація; цивілізація; економічна система; господарських механізм; продуктивні сили; економічні відносини; власність; тип, форма, вид власності; суб'єкти, об'єкти власності; право власності; суспільна власність; приватна власність; корпоративна власність; кооперативна власність; інтелектуальна власність.

Тема 1.3. Економічні потреби та економічні інтереси

План семінару

Теоретична частина

1. Суть економічних потреб. Діалектика взаємозв'язку виробництва і потреб.
2. Класифікація потреб. Економічні потреби й корисність.
3. Суть і класифікація економічних інтересів.
4. Економічні інтереси й економічні суперечності.

Практична частина

Розв'язання тестових завдань.

Ключові категорії: потреби; гранична корисність; дійсні потреби; економічна потреба; економічний інтерес; економічні суперечності; закон зростання потреб; закон спадної граничної корисності; корисність; платоспроможні потреби; об'єкти і суб'єкти економічних інтересів.

Тема 1.4. Суспільне виробництво, його сутність, структура та форми організації. Економічна ефективність суспільного виробництва та її показники

План семінару

Теоретична частина

1. Взаємозв'язок між процесом виробництва і працею.
2. Фактори виробництва і проблеми їх раціонального використання.
3. Крива виробничих можливостей та її характеристика.
4. Ключові показники ефективності виробництва.

Практична частина

Розв'язання тестових завдань.

Ключові категорії: виробництво у вузькому розумінні; виробництво у широкому розумінні; виробнича функція; економічна ефективність; економічний ефект; економічні ресурси (фактори виробництва); зміст праці; капітал; крива виробничих можливостей; матеріалоємкість; обіг; підприємницькі здібності; праця; продуктивність праці; робоча сила; розподіл; споживання; фондоддача; фондомісткість; фондоозброєність; характер праці.

**Тема 1.5. Товарне виробництво та закони його функціонування.
Економічні та неекономічні блага. Сутність та функції грошей. Грошова
система. Закони грошового обігу**

План семінару

Теоретична частина

1. Натуральна і товарна форми організації суспільного виробництва.
2. Товар і його властивості. Основні теорії вартості.
3. Суть, функції, обіг і теорії грошей.
4. Особливості сучасного грошового обігу.
5. Інфляція як прояв економічної нестабільності.

Практична частина

Розв'язання тестових завдань.

Ключові категорії: вартість; гіперінфляція; гроші; грошовий агрегат; дезінфляція; дефляція; закон вартості; закони грошового обігу; інфляція; мінова вартість; натуральне виробництво; рефляція; споживча вартість; стагфляція; товарне виробництво; форми вартості; цінність; товар; товар-послуга.

ЗМ 2. Теоретичні основи ринкової економіки

Обов'язкові укрупнені навчальні елементи (теми)

- 2.1. Ринок і закони його функціонування. Функції ринку.
Інфраструктура ринку.***
- 2.2. Сутність капіталу, його кругообіг та оборот капіталу. Генезис і
природа позичкового й торговельного капіталу. Торговельний
прибуток. Позичковий відсоток. Акціонерний капітал.***
- 2.3. Конкуренція та монополія в ринковій системі. Сутність і основні
види конкуренції. Антимонопольна політика та антимонопольне
законодавство.***
- 2.4. Ринкові відносини в аграрному секторі економіки.***
- 2.5. Сутність та види доходів населення. Соціальний захист
населення.***

Тема 2.1. Ринок і закони його функціонування. Функції ринку.

Інфраструктура ринку

План семінару

Теоретична частина

1. Суть і основні функції ринкової економіки.
2. Класифікація ринків. Основні ринкові структури.
3. Суть і особливості ринкової інфраструктури.
4. Попит, пропозиція і ринкова рівновага.
5. Суть, види й функції ринкових цін.

Практична частина

Розв'язання тестових завдань.

Ключові категорії: аукціон; біржа; ринкова інфраструктура; функції інфраструктури; переваги і недоліки ринку; ринок; вільна (досконала) конкуренція; еластичність попиту; еластичність пропозиції; цінні папери; попит; пропозиція; ринкова рівновага; торги; ціна.

Тема 2.2. Сутність капіталу, його кругообіг та оборот капіталу.

Генезис і природа позичкового й торговельного капіталу. Торговельний прибуток. Позичковий відсоток. Акціонерний капітал

План семінару

Теоретична частина

1. Капітал як економічна категорія товарного виробництва.
2. Структура авансованого капіталу. Витрати виробництва, їхня сутність та класифікація.
3. Прибуток на капітал і фактори, що його визначають. Економічна роль прибутку.
4. Кругооборот і оборот промислового капіталу. Амортизація і відтворення основного капіталу.

Практична частина

Розв'язання тестових завдань.

Ключові категорії: капітал; речовий, людський, інтелектуальний і соціальний капітал; промисловий, торговельний і позичковий капітал; основний

та оборотний капітал; витрати виробництва; прибуток; норма прибутку; швидкість обороту капіталу; амортизація, фізичне та моральне зношування основного капіталу.

Тема 2.3. Конкуренція та монополія в ринковій системі. Сутність і основні види конкуренції. Антимонопольна політика та антимонопольне законодавство

План семінару

Теоретична частина

1. Конкуренція, її суть і економічні основи. Закон конкуренції.
2. Види економічної конкуренції.
3. Методи конкурентної боротьби.
4. Монополія: причини виникнення, суть та основні форми.
5. Антимонопольна політика держави. Антимонопольне законодавство.

Практична частина

Розв'язання тестових завдань.

Ключові категорії: конкуренція; закон конкуренції; конкурентоспроможність; внутрішньогалузева конкуренція; міжгалузева конкуренція; доконала і недоконала конкуренція; монополія; олігополія; дуополія; монопсонія; антимонопольна політика.

Тема 2.4. Ринкові відносини в аграрному секторі економіки

План семінару

Теоретична частина

1. Аграрні відносини, їхній зміст і особливості.
2. Земельна рента, її сутність, види і механізми утворення.
3. Ринок земельних ресурсів, ціна землі.
4. Агропромислова інтеграція й агропромисловий комплекс.
5. Державна політика регулювання і підтримки сільськогосподарського виробництва.

Практична частина

Розв'язання тестових завдань.

Ключові категорії: аграрні відносини; суб'єкти аграрних відносин; економічна рента; земельна рента; диференційна рента; абсолютна рента; орендна плата; монопольна рента; земельний податок; ціна землі; агропромислова інтеграція; агропромисловий комплекс.

Тема 2.5. Сутність та види доходів населення. Соціальний захист

населення

План семінару

Теоретична частина

1. Теоретичні концепції джерел і розподілу доходів.
2. Функціональний та вертикальний розподіл доходів.
3. Основні види доходів.
4. «Крива Лоренца» та проблеми соціальної справедливості.

Практична частина

Розв'язання тестових завдань.

Ключові категорії: дохід; номінальний дохід; реальний дохід; функціональний розподіл доходів; персональний (вертикальний) розподіл дохід; номінальна та реальна заробітна плата; мінімальна заробітна плата; трансфертні платежі; крива Лоренца; коефіцієнт Джімі.

ЗМ 3. Економічна теорія та економічна політика держави.

Закономірності розвитку світового господарства

Обов'язкові укрупнені навчальні елементи (теми)

3.1. Суспільне відтворення. Циклічність суспільного виробництва.

3.2. Економічне зростання, його типи та моделі.

3.3. Основні форми та методи державного регулювання економіки.

3.4. Теоретичні заходи переходу України до ринкової економіки.

3.5. Закономірності розвитку сучасного світового господарства.

Глобалізація світогосподарських зв'язків та загальноцивілізаційні проблеми людства.

Тема 3.1. Суспільне відтворення. Циклічність суспільного виробництва

План семінару

Теоретична частина

1. Суспільне відтворення: зміст, види та пропорції.
2. Сутність і взаємозв'язок основних макроекономічних показників.
3. Циклічність економічного розвитку як прояв макроекономічної нестабільності. Теорії циклічних коливань.
4. Класифікація економічних циклів за тривалістю та їх характеристика.
5. Нециклічні коливання економіки.
6. Безробіття, його зміст, причини, види, форми. Наслідки впливу безробіття на економіку.

Практична частина

Розв'язання тестових завдань.

Ключові категорії: акселератор; ВВП; ВНД; ВННД; ВНП; вторинні доходи; заощадження; звужене відтворення; мультиплікатор; нагромадження; національне багатство; національний дохід; первісні доходи; просте відтворення; розширене відтворення; розподіл; СНР; споживання; суспільне відтворення; трансферти; ЧВП; цикли; середні, короткі та довгі цикли; фази середніх циклів; безробіття; безробітні; фрикційне, структурне і циклічне безробіття.

Тема 3.2. Економічне зростання, його типи та моделі

План семінару

Теоретична частина

1. Поняття, показники та типи економічного зростання.
2. Основні чинники економічного зростання.
3. Модель Р. Солоу.
4. Циклічність економічного зростання.

Практична частина

Розв'язання тестових завдань.

Ключові категорії: зростання; економічне зростання; екстенсивний тип

зростання; інтенсивний тип економічного зростання; джерела економічного зростання; концепція нульового економічного зростання; моделі економічного зростання: на основі виробничої функції та кривої виробничих можливостей.

Тема 3.3. Основні форми та методи державного регулювання економіки

План семінару

Теоретична частина

1. Господарський механізм: сутність і структура.
2. Основні теорії державного регулювання економіки.
3. Основні моделі державного регулювання.
4. Методи й інструменти державного регулювання економіки

Практична частина

Розв'язання тестових завдань.

Ключові категорії: антимонопольна політика; господарський механізм; ринкове саморегулювання; державне регулювання економіки; державні прогнозування, програмування і планування; економічна політика; зовнішньоекономічна політика; інвестиційна політика; інноваційна політика; моделі ринку; монетарна політика; фіскальна політика; цінова політика.

Тема 3.4. Теоретичні заходи переходу України до ринкової економіки

План семінару

Теоретична частина

1. Об'єктивні передумови та напрями ринкової трансформації ринкової економіки України.
2. Трансформація відносин власності та формування конкурентного середовища як стратегічний пріоритет ринкових перетворень.
3. Розбудова інноваційної моделі розвитку національної економіки.
4. Трансформація грошово-кредитної та фінансової систем України.
5. Проблеми та перспективи інтеграції вітчизняної економіки до глобального економічного середовища.

Практична частина

Розв'язання тестових завдань.

Ключові категорії: класичний та інверсійний перехід до соціально орієнтованої ринкової економіки; роздержавлення; приватизація; конкурентоспроможність національної економіки; екзогенно залежна та ендогенно орієнтована моделі розвитку національної економіки; адміністративна залежність; самоізоляція економіки; трансформаційна економіка.

Тема 3.5. Закономірності розвитку сучасного світового господарства.

Глобалізація світогосподарських зв'язків та загальноцивілізаційні проблеми людства

План семінару

Теоретична частина

1. Світове господарство: сутність, етапи розвитку і структура.
2. Міжнародні економічні відносини: сутність та основні форми.
3. Платіжний баланс країни, його структура.
4. Глобальні проблеми сучасності, їх класифікація.
5. Україна в контексті глобалізму.

Практична частина

Розв'язання тестових завдань.

Ключові категорії: світове господарство; інтернаціоналізація; транс націо-налізація; глобалізація; міжнародна економічна інтеграція; міжнародні економічні відносини; теорія абсолютних переваг; теорія порівняльних переваг; міжнародна міграція робочої сили; еміграція; імміграція; рееміграція; зона вільної торгівлі; митний союз; торговий баланс; платіжний баланс; нульове сальдо платіжного балансу; позитивне сальдо платіжного балансу; негативне сальдо платіжного балансу; глобалістика; ТНК; БНК; ризики економічної глобалізації; транзитна держава; антиглобалізм.

II. МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Контрольні запитання за змістовими модулями для самоперевірки знань

ЗМ 1. Загальні основи соціально-економічного розвитку

1. Які особливості має історичний шлях розвитку економічної теорії?
2. Які основні напрями й школи можна визначити в історії економічної думки?
3. Розкрийте роль економічної теорії в системі економічних наук.
4. Назвіть об'єкт, предмет і основну цільову функцію економічної теорії.
5. Які загальнонаукові методи використовує економічна теорія?
6. Охарактеризуйте основні функції економічної теорії.
7. У чому полягає двоїстість процесу виробництва?
8. Якими є особливості виробництва у вузькому і широкому розумінні?
9. Охарактеризуйте особливості фаз розподілу, обігу і споживання.
10. Назвіть фактори виробництва і охарактеризуйте їх.
11. Розкрийте сутність процесу інтенсифікації виробництва.
12. Як впливає НТР на зміну місця і ролі людини в процесі виробництва?
13. Визначте показники економічної ефективності виробництва.
14. Яке визначення мають економічні потреби?
15. За якими критеріями можна класифікувати потреби?
16. У чому полягають суть і особливості дії закону зростання потреб?
17. Які особливості взаємозв'язку категорій «потреба» і «корисність»?
18. Загальна й гранична корисності. Закон спадної граничної корисності.
19. У чому полягають особливості класифікації економічних інтересів?
20. Як можна визначити категорію «економічна система»?
21. Класифікація і еволюція економічних систем.
22. Основні особливості формаційного підходу до економічного розвитку.
23. Суть і діалектика взаємодії продуктивних сил і виробничих відносин.
24. Розкрийте зміст основних етапів розвитку цивілізації.

25. Перелічіть ознаки постіндустріальної (інформаційної) цивілізації.
26. Суть і форми існування поділу праці.
27. Як можна визначити категорію «власність»?
28. Як охарактеризувати основні типи й види власності?
29. Які зміни перетерпіли відносини власності на межі XX-XXI ст.?
30. Назвіть основні типи суспільного господарювання.
31. Суть товарного виробництва.
32. У чому полягає подвійна природа праці, що створює товар?
33. Що таке суспільно необхідний робочий час?
34. Як розвиток товарного виробництва і обміну привів до виникнення грошей?
35. Які функції грошей як загального еквівалента?
36. У чому полягає сутність рушійних сил товарного виробництва?
37. Визначте і дайте характеристику окремих законів товарного виробництва: законів вартості, попиту і пропозиції, грошового обігу.

ЗМ 2. Теоретичні основи ринкової економіки

1. Як визначити категорію «капітал»?
2. Некласичні погляди на походження і суть капіталу.
3. Марксистський погляд на природу капіталу.
4. Суть основного капіталу. Моральний і фізичний знос. Амортизація і норма амортизації.
5. Суть оборотного капіталу. Авансований і використаний капітал.
6. Які існують визначення категорії «зарплата»?
7. Яким є співвідношення номінальної і реальної зарплати?
8. Які особливості погодинної форми зарплати? Її основні системи.
9. У чому полягає специфіка відрядної форми зарплати та її основних систем?
10. Які суперечності в оплаті праці існують в Україні за сучасних умов?
11. У чому полягають суть і відмінності витрат суспільства і окремих підприємств?

12. Як відрізняються бухгалтерські й економічні витрати?
13. Яким є співвідношення загальних і середніх витрат?
14. У чому є зміст категорії «граничні витрати»?
15. Яким є зміст категорії «альтернативні витрати»?
16. Трансакційні витрати як політекономічна категорія.
17. Витрати обігу і їх складові.
18. Якими є зміст і види собівартості продукції? Шляхи оптимізації собівартості.
19. Економічний зміст категорії «прибуток».
20. Суть і фактори зростання норми прибутку.
21. Суть і основні риси ринкової економіки.
22. Якими є головні функції ринку?
23. Як за певними критеріями можна класифікувати види ринків?
24. Які характерні риси мають основні ринкові структури?
25. Інфраструктура ринку: суть і особливості.
26. Яким є механізм функціонування механізму ринкової конкуренції?
27. Попит і пропозиція: суть, види, чинники, графіки.
28. Ринкова рівновага і механізм її досягнення.
29. Зміст, види й особливості еластичності попиту і пропозиції.
30. Ринкове ціноутворення. Основні види цін.
31. Які головні риси домогосподарства?
32. У чому являє себе споживна функція домогосподарств?
33. Які доходи здатне отримувати домашнє господарство?
34. Які існують головні теорії поведінки споживачів? У чому їх суть?
35. Чому підприємство є головною ланкою суспільного виробництва?
36. Які характерні риси має підприємство?
37. Які існують види підприємств?
38. Яку роль відіграють малі підприємства за сучасних умов?
39. Які визначення можна дати підприємництву?
40. У чому полягає роль маркетингу у діяльності підприємства?
41. Які сучасні особливості менеджменту на рівні підприємства?

42. Яку роль відіграє освіта для розвитку потенціалу підприємств?
43. Яке співвідношення мають категорії «балансовий прибуток», «валовий дохід», «валовий прибуток», «виторг від реалізації», «економічний прибуток», «чистий прибуток»?
44. Які є основні форми кредиту і позичкового відсотку?
45. Які функції виконують банки в сучасній економіці?
46. Яким чином можливо отримати торговельний прибуток?
47. У чому відмінності реального і фіктивного капіталів?
48. Які відомі основні види цінних паперів? Чинники, що впливають на курс акцій.
49. Первинний і вторинний ринки цінних паперів.
51. Які особливості відтворення має аграрний сектор економіки?
52. Які галузі складають аграрно-промисловий комплекс (АПК)?
53. Які характерні риси диференціальної, абсолютної і монопольної земельної ренти?
54. Від яких чинників залежить ціна землі?
55. Дайте визначення структури сімейних доходів за джерелами формування.
56. Які існують форми розподілу доходів?
57. Як класифікувати доходи населення?
58. Які показники характеризують диференціацію доходів населення?
59. Які показники характеризують категорію «рівень життя населення»?

ЗМ 3. Економічна теорія та економічна політика держави.

Закономірності розвитку світового господарства

1. Що таке суспільне відтворення, які його основні види?
2. Чим зумовлений перехід в Україні від системи балансів народного господарства до системи національних рахунків, ухваленої ООН?
3. Які складові національного багатства Ви знаєте?
4. Охарактеризуйте особливості макроекономічної рівноваги.
5. Визначте сутність категорії «економічне зростання».

6. Охарактеризуйте відмінності у визначенні категорій «економічне зростання» і «економічний розвиток».

7. Які показники сталого розвитку країн ви можете охарактеризувати?

8. Які основні типи економічного зростання?

9. Яка структура економічного циклу, що розуміють під її еволюцією?

10. Дайте визначення поняттю «довгі хвилі» в економіці. Яка їх суть і структура?

11. Розкрийте сутність сукупного працівника. Назвіть об'єктивні умови та соціально-економічні наслідки його формування.

12. Що таке зайнятість населення? Чим визначаються її форми і види?

13. Які фактори визначають динаміку пропозиції та попиту на робочу силу?

14. Які існують види державного регулювання національного ринку праці?

15. Визначте сутність і структуру господарського механізму.

16. Охарактеризуйте основні теоретичні підходи до ролі держави в економіці.

17. Визначте і охарактеризуйте основні економічні функції держави.

18. Які функції виконують економічна теорія і економічна політика?

19. Які економічні функції місцевих органів державної влади та самоврядування?

20. Охарактеризуйте значення і механізм антиінфляційної економічної політики.

21. Порівняйте два основні види фіскальної політики.

22. Обґрунтуйте основні принципи оптимального оподаткування.

23. Охарактеризуйте грошово-кредитну політику в Україні.

24. Дайте характеристику принципам формування державної інноваційної політики.

25. Які функції виконують Президент, Верховна Рада і Кабінет Міністрів України згідно з Конституцією нашої держави?

26. Визначте і проаналізуйте соціально-економічні особливості країн з

перехідною економікою.

27. На які групи можна умовно поділити всі варіанти трансформації командної системи?

28. Охарактеризуйте основні етапи приватизації в Україні.

29. Проаналізуйте основні етапи розвитку світового господарства.

30. Визначте головні підсистеми світового господарства та охарактеризуйте їх.

31. Яку роль відіграє економічна інтеграція у розвитку світогосподарських зв'язків?

32. Визначте сутність міжнародних економічних відносин та охарактеризуйте їх основні форми.

33. Назвіть економічні організації системи ООН, поясніть принципи їх діяльності.

34. Які регіональні інтеграційні угруповання Вам відомі, якими є їх основні функції?

35. Зовнішня торгівля: її сутність і типи.

36. Охарактеризуйте теоретичні моделі зовнішньої торгівлі.

37. Проаналізуйте основні форми міграції капіталів.

38. Визначте сутність категорій «еміграція», «імміграція», «рееміграція», «між-народна міграція робочої сили».

39. Охарактеризуйте платіжний баланс як статистичний звіт усієї сукупності МЕН. Якою є структура платіжного балансу ?

40. У чому полягає сутність поняття «глобалістика»?

41. Охарактеризуйте основні риси економічної глобалізації.

42. Проаналізуйте основні підходи до визначення етапів розвитку економічної глобалізації.

43. Поясніть місце України як учасника сучасних глобалізаційних процесів.

2. Завдання для виконання розрахунково-графічних робіт за темами змістових модулів

ЗМ 1. Загальні основи соціально-економічного розвитку

Задача 1.1. На основі даних таблиці визначити загальну корисність.

Одиниць товару	1	2	3	4	5	6	7
МУ (ютілей)	12	10	8	6	2	0	-5

Задача 1.2. Визначте показники продуктивності праці (ПП), фондівіддачі (ФВ), фондомісткості (ФМ), фондоозброєності (ФО), матеріаломісткості (ММ), матеріаловіддачі (МВ), рентабельності (Р), якщо:

- обсяг реалізованої продукції (П) 900 + 30·N (грн.)
- вартість основних фондів (ОФ) 500 + 30·N (грн.)
- вартість сировини й матеріалів (М) 100 + 10·N (грн.)
- собівартість продукції (СС) 800 + 30·N (грн.)
- кількість працівників (К) 15 + 5·N (осіб)

Задача 1.3. Крива виробничих можливостей (КВМ) характеризує максимально можливі обсяги виробництва товарів А і В при повному використанні економічних ресурсів. Якими будуть витрати втрачених можливостей при виробництві 11 одиниць товару А і 5 одиниць товару В? Що можна сказати про виробництво, яке відповідає точкам Е, F на рис. 1?

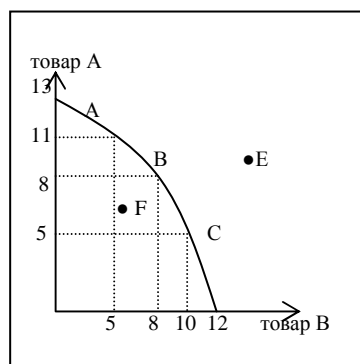

Рис. 1. – КВМ

Задача 1.4. Розрахуйте обсяг грошової маси, необхідної для обігу, якщо:

- швидкість обігу грошової одиниці 3;
- фізичний обсяг товарів $4 + 1 \cdot N$ (одиниць);
- середня ціна за одиницю товару $8 + 2 \cdot N$ (грн.).

Задача 1.5. Розрахуйте кількість грошей, необхідне для обігу, якщо:

- швидкість обігу грошової одиниці становить 4 обороти;
- середня ціна товару $10 + 2 \cdot N$ (грн.);
- фізичний обсяг реалізованої продукції $150 + 5 \cdot N$ (одиниць);
- вартість товарів, цього року проданих у кредит $800 + 10 \cdot N$ (грн.);
- сума повернутих кредитів минулих років $600 + 8 \cdot N$ (грн.);
- взаємопогашені платежі $200 + 10 \cdot N$ (грн.).

Задача 1.6. Виходячи з рівняння: $M \cdot V = P \cdot Q$, визначити обсяг грошової маси, якщо:

- грошова одиниця робить у середньому оборотів на 4 рік
- середня ціна $200 + 10 \cdot N$ (грн.)
- умовний фізичний обсяг національного виробництва $500 + 3 \cdot N$ (млн. грн.)

Задача 1.7. Використовуючи наведені в таблиці дані, визначте темпи інфляції для кожного року.

Рік	Рівень цін, %
2005	100
2006	113
2007	126
2008	138

ЗМ 2. Теоретичні основи ринкової економіки

Задача 2.1. Дані таблиці характеризують криву байдужості споживача. Нарисуйте її та побудуйте бюджетну лінію споживача, виходячи з того, що ціни товарів А і В становлять відповідно 1,5 та 1 грн., а споживач має намір витратити на їх купівлю 24 грн.

Одиниць товару А	16	12	8	4
Одиниць товару В	6	8	12	24

Задача 2.2. Попит і пропозицію подано у вигляді функцій: $Q_D = 8 - p$; $Q_S = 2p - 5$, де Q_D – обсяг попиту, Q_S – обсяг пропозиції, p – ціна товару. Визначити рівноважну ціну й рівноважний обсяг продажу, а також розміри дефіциту й надвиробництва при $P_1 = 4$; $P_2 = 6$.

Задача 2.3. Визначите величину виторгу (валового доходу TR) і валового прибутку PR , виходячи з даних таблиці:

Q	P	ТС	TR	PR
1	4	4		
2	3	5		
3	2	9		
4	1	16		

Задача 2.4. Розрахуйте курс акцій, якщо в країні:

- річна ставка відсотку 10%
- очікувані дивіденди $650 + 20 \cdot N$ (грн.)

Задача 2.5. Визначити ціну землі (P), якщо:

- рента (R) $50 + 10 \cdot N$ (грн.)
- позичковий процент 5%

Задача 2.6. Визначити величини загальних видатків і виторгу від реалізації, якщо:

– постійні витрати	$2200 + 20 \cdot N$ (грн.)
– змінні витрати	$1700 + 20 \cdot N$ (грн.)
– прибуток	$600 + 20 \cdot N$ (грн.)

Задача 2.7. Розрахуйте величини середніх постійних, середніх змінних і середніх загальних видатків, якщо:

– фізичний обсяг продукції	$12 + 1 \cdot N$ (одиниць)
– обсяг змінних видатків	$72 + 2 \cdot N$ (грн.)
– обсяг постійних видатків	$84 + 2 \cdot N$ (грн.)

Задача 2.8. Знайдіть норму й суму амортизації, собівартість продукції за рік, використовуючи дані таблиці.

– основний капітал	$1,8 + 0,1 \cdot N$ (млн. грн.)
– оборотний капітал	$0,2 + 0,1 \cdot N$ (млн. грн.)
– термін служби основного капіталу	5 років
– кількість оборотів оборотного капіталу за рік	3

Задача 2.9. Знайдіть валовий і чистий прибуток, норму прибутку, а також рентабельність виробничої діяльності, використовуючи дані таблиці.

– виторг від реалізації	$3 + 0,2 N$ (млн. грн.)
– собівартість продукції	$2,8 + 0,1 N$ (млн. грн.)
– ставка податку на прибуток	20%
– штрафні санкції	$3 + 0,1 N$ (млн. грн.)

Задача 2.10. Номінальна заробітна плата підвищилася за рік на 5 відсотків, ціни на товари й послуги підвищилися на 3 відсотки. Знайти, як підвищилася або знизилася реальна заробітна плата.

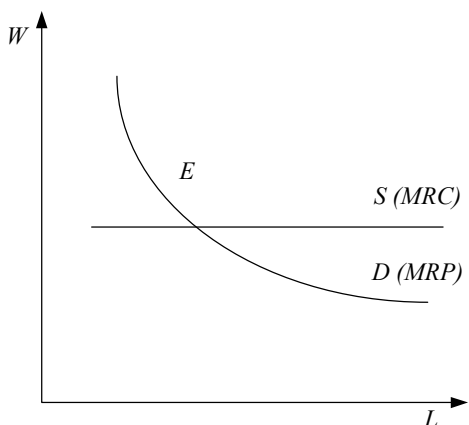
Задача 2.11. Визначити до якої категорії витрат можна віднести перелічені нижче витрати та визначити їх величину за категоріями:

– амортизаційні витрати	44 + 1 N (грн.);
– витрати на сировину та матеріали	330 + 4 N (грн.);
– витрати на заробітну плату робітників	180 + 5 N (грн.);
– витрати на обладнання	410 + 4 N (грн.);
– транспортні витрати	28 + 3 N (грн.);
– заробітна плата управлінського персоналу	150 + 10 N (грн.);
– орендна плата	52 + 5 N (грн.);
– витрати на рекламу	50 + 10 N (грн.).

Задача 2.12. Уважно проаналізувавши графік, дайте відповідь на такі запитання:

а) як можна визначати рівень заробітної плати, користуючись теорією граничної продуктивності факторів виробництва;

б) що представлено на рисунку: попит і пропозиція на працю окремої конкурентної фірми або на конкурентному ринку праці?

MRC – граничні витрати на ресурс;

MRP – граничний продукт праці в грошовому вираженні;

W – ставка заробітної плати;

L – кількість праці;

E – точка рівноваги.

Задача 2.13. П'ять осіб отримують дохід відповідно у розмірі 100, 150, 250, 500, 1000 доларів. Побудуйте криву Лоренца для такої економіки з п'яти осіб та дайте пояснення.

ЗМ 3. Економічна теорія та економічна політика держави.

Закономірності розвитку світового господарства

Задача 3.1. За даними офіційної статистики побудуйте стовпчикову діаграму динаміки обсягу ВВП у % до 1990 р. в Україні. З'ясуйте фактори цієї динаміки.

Задача 3.2. За даними офіційної статистики побудуйте графік динаміки реального ВВП (наростаючим підсумком у % до відповідного періоду попереднього року) в Україні. З'ясуйте особливості траєкторії на графіку та поясніть її чинники.

Задача 3.3. Визначити ВВП і ЧВП, якщо

– імпорт	50 + 3 N (грн.);
– споживчі витрати	250 + 5 N (грн.)
– державні витрати	100 + 5 N (грн.)
– експорт	40 + 2 N (грн.)
– амортизація	10 + 2 N (грн.)
– чисті інвестиції	60 + 2 N (грн.)
– непрямі податки	30 + 2 N (грн.)
– особисті податки	20 + 2 N (грн.)
– валовий прибуток	200 + 5 N (грн.)
– податки на прибуток	60 + 2 N (грн.)
– чистий (нерозподілений) прибуток	120 + 3 N (грн.)
– трансфертні платежі	50 + 1 N (грн.)

Задача 3.4. Номінальний ВВП – $2 + 0,5 N$ (млрд. грн.). Ціни зменшилися на рік на 10%. Визначити дефлятор і величину реального ВВП.

Задача 3.5. Визначте фактичний та природний рівні безробіття, зайнятості та повної зайнятості, використовуючи дані таблиці.

- населення країни 16 + 1 N (млн. осіб);
- чисельність циклічно безробітних 0,3 + 2 N (млн. осіб);
- фрикційні безробітні 0,1 + 2 N (млн. осіб);
- структурно безробітні 0,2 + 2 N (млн. осіб);
- кількість непрацевдатних і тих, що вибули із складу 4 + 0,5 N (млн. осіб).
робочої сили

Задача 3.6. Заповніть таблицю.

Q (обсяг)	TC (загальні витрати)	FC (постійні витрати)	VC (змінні витрати)	AFC (середні постійні витрати)	AVC (середні змінні витрати)	ATC (середні загальні витрати)	MC (граничні витрати)
0	20						
1	35						
2	47						
3	79						

Задача 3.7. За даними таблиці розрахуйте сальдо торговельного балансу, зовнішньоторговельний оборот, експортні і імпорتنі квоти країни *A* і *B*.

Країна	A	B
Показники (млрд. дол.)		
Експорт	25	3
Імпорт	28	2,9
ВВП	115	14

Задача 3.8. У країнах А і Б визначені функції попиту і пропозиції на даний товар (Q_D – величина попиту; Q_S – величина пропозиції; p – ціна товару):

Країна А	Країна Б
$Q_D = 12 - p$	$Q_D = 19 - 3p$
$Q_S = - 8 + p$	$Q_S = - 5 + p$

Визначте:

- 1) рівноважні ціни та фізичні обсяги в умовах самозабезпечення країн;
- 2) рівноважну світову ціну і відповідний фізичний обсяг міжнародного обміну.

Задача 3.9. Чистий експорт країни Альфа складає 2,7 млрд.дол., величина імпорту складає 8% від величини ВВП, об'єм ВВП складає 45 млрд. дол. Визначить експортну квоту і зовнішньоторговельний оборот країни і оцініть ступінь відкритості національної економіки, якщо вважається, що економіка відкрита за умов коли величина експортної квоти дорівнює 10 і більше відсотків.

Задача 3.10. Розрахуйте реальний курс гривні до американського долару за прямим котируванням при наступних даних.

Рік	e_n (номінальний курс за прямим котируванням)	$I_{США}$ (дефлятор у США)	$I_{Укр}$ (дефлятор в Україні)
2007	1 : 5	1,12	1,1
2008	1 : 8	1,05	1,2

III. МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ, УМІНЬ І НАВИЧОК СТУДЕНТІВ

1. Тестові завдання за змістовими модулями і порядок та критерії їх оцінювання

ЗМ 1. Загальні основи соціально-економічного розвитку

Альтернативні тестові завдання

Чи правильні наступні твердження?

(1 бал за кожну правильну відповідь)

1. Грошовий агрегат М1 – це єдність агрегату М0 і всіх вкладів в національній валюті.

А. Так

Б. Ні

2. Роботу «Дослідження про природу і причини багатства народів» написав К. Маркс.

А. Так

Б. Ні

3. Тип організації виробництва, при якому продукти праці не набувають товарної форми і призначені для внутрішнього господарського споживання безпосередніми виробниками, називається натуральним господарством.

А. Так

Б. Ні

4. Гранична корисність – це корисність, яка викликана споживанням додаткової одиниці блага.

А. Так

Б. Ні

5. Ознакою індустріальної цивілізації є панування інформаційних технологій.

А. Так

Б. Ні

6. Нормативна політекономія орієнтована на аналіз питання „як повинно бути”, а не на констатацію „як є”.

А. Так

Б. Ні

7. Соціальний ефект виробництва полягає у підвищенні соціальних стандартів життя, наприклад, зростанні тривалості життя, доходів на душу населення, рівня освіченості.

А. Так

Б. Ні

8. А. Сміт, Д. Рікардо та Ж.-Б. Сей є представниками школи меркантилістів.

А. Так

Б. Ні

9. Крива виробничих можливостей описує максимально можливі обсяги виробництва кожного з двох товарів.

А. Так

Б. Ні

10. Вперше назву науки про способи збільшення суспільного багатства „політична економія” запропонував Дж.М. Кейнс.

А. Так

Б. Ні

Тестові завдання з простим множинним вибором

*Оберіть правильну відповідь
(2 бала за кожну правильну відповідь)*

1. Специфіку функціонування національної економіки в цілому вивчає:

- а) метаекономіка;
- б) мегаекономіка;
- в) мікроекономіка;
- г) макроекономіка.

2. Який пункт є зайвим при визначенні засобів виробництва:

- а) засоби праці;
- б) робоча сила;
- в) предмети праці;
- г) умови праці?

3. Напівфабрикати є елементом:

- а) умов праці;
- б) засобів праці;
- в) предметів праці;
- г) робочої сили.

4. Шлях пізнання від загального до окремого дає метод:

- а) синтезу;
- б) дедукції;
- в) аналізу;
- г) індукції.

5. Матеріалоємкість є підсумком відношення:

- а) обсягів виробництва до вартості сировини й матеріалів;
- б) вартості сировини й матеріалів до обсягу продукції;
- в) вартості основних фондів до вартості сировини й матеріалів;
- г) вартості сировини й матеріалів до вартості основних фондів.

6. Який тип економічних систем не існував історично:

- а) змішана;
- б) традиційна;
- в) перехідна;
- г) складна?

7. Що найбільш повно визначає власність як економічну категорію:

- а) відносини між людьми щодо привласнення засобів та результатів виробництва;
- б) ставлення людини до природних ресурсів;
- в) ставлення людини до засобів виробництва;
- г) ставлення людини до продуктивних сил суспільства?

8. Які умови необхідні для виникнення і функціонування товарного виробництва:

- а) виникнення і поглиблення суспільного поділу праці та економічна відокремленість виробників;
- б) створення нових методів виробництва сільськогосподарських продуктів;
- в) зростання чисельності населення;
- г) покращення використання засобів виробництва?

9. До природних ресурсів виробництва не належать:

- а) земля, ліси;
- б) обладнання;
- в) водні ресурси;
- г) мінеральні ресурси.

10. Яке з визначень найточніше характеризує генетичну сутність грошей:

- а) це особливий товар, який виконує роль загального еквівалента і засобу обміну;
- б) будь-який товар, який отримує товаровиробник в обмін на свій товар;
- в) товар, який може обмінюватись на інші товари;

г) благородні метали – золото і срібло?

11. Хто з перелічених осіб зазнає найбільших втрат від інфляції:

а) люди с фіксованими доходами;

б) позичальники;

в) підприємці;

г) роздрібні продавці?

12. Яка функція грошей виникла як наслідок кредитних відносин:

а) функція засобу обігу;

б) функція засобу платежу;

в) функція засобу нагромадження.

г) функція міри вартості?

13. Який тип економічних систем базується на пануванні державної власності:

а) змішана;

б) традиційна;

в) командно-адміністративна;

г) перехідна?

14. Що безпосередньо не впливає на кількість грошей в обігу:

а) золотовалютний запас національного банку;

б) фізичний обсяг товарної маси;

в) швидкість обігу грошової одиниці;

г) зміни товарних цін?

15. Що має найменшу цінність при високих темпах інфляції:

а) грошовий запас;

б) пакет акцій;

в) нерухомість;

г) земельні ділянки?

16. Чим економічне благо принципово відрізняється від неекономічного:

а) воно є продуктом праці і здатне задовольнити потреби людини;

- б) воно здатне задовольнити потреби людини;
- в) воно не є продуктом людської праці, але здатне задовольнити потреби людини;
- г) кількість його обмежена порівняно з потребами в ньому?

17. Яка назва форми вартості при обміні великої кількості продуктів на єдиний товарний еквівалент:

- а) грошова;
- б) повна; в) загальна;
- г) проста?

18. Необхідність обміну товарів, які еквівалентні за вартістю, описує закон:

- а) економії робочого часу;
- б) вартості;
- в) попиту;
- г) пропозиції.

19. Економічні категорії – це:

- а) логічні поняття, які в узагальненому вигляді відображають сутність окремих економічних явищ;
- б) методи регулювання економічних процесів;
- в) норма господарської поведінки людей;
- г) економічні інтереси суб'єктів господарської діяльності.

20. Яке з визначень найповніше характеризує поняття “змішана економіка”:

- а) економічна система, що базується на різних формах власності та ринковому і державному регулюванні економіки;
- б) економіка перехідного періоду;
- в) наявність різних типів соціально-економічного прогресу;
- г) багатокладна економіка?

Тест-завдання зі складним множинним вибором, побудовані за принципом порівняння і протиставлення

***Встановіть відповідність у вигляді комбінації цифр і букв.
(1 бал за кожну правильну відповідь)***

1.

А. Загальна корисність.	1. Суспільне необхідна праця для створення товару.
Б. Гранична корисність.	2. Корисність останньої додаткової одиниці товару
В. Вартість.	3. Пропорція обміну одного товару на інший.
Г. Мінова вартість.	4. Здатність блага задовольняти потреби людей.
Д. Споживча вартість.	5. Підсумкова корисність благ, що споживаються.

2.

А. Засоби праці.	1. Об'єкти переробки під час виробництва.
Б. Відтворення.	2. Провідники людського впливу на вихідний матеріал.
В. Засоби виробництва.	3. Зовнішні чинники сталості виробничого процесу.
Г. Умови праці.	4. Постійне відновлення процесу виробництва.
Д. Предмети праці.	5. Єдність предметів, засобів і умов праці.

2.

А. Функція міри вартості	1. Гроші виконують реально при розриві в часу купівлі й продажу товару
Б. Функція засобу обігу	2. Гроші виконують ідеально за допомогою ціни, яка вказується на ціннику
В. Функція засобу платежу	3. Гроші виконують реально у вигляді запасів золота та інших дорогоцінних металів
Г. Функція засобу нагромадження	4. Виконується реально і полягає в обслуговуванні грошима міжнародних економічних відносин
Д. Функція світових грошей	5. Гроші виконують реально як посередник між продавцем і покупцем

Тест-задачі
(8 балів за кожну задачу)

1. Вартість виробленої продукції складає 1 000 гривень, вартість основних фондів, за допомогою яких вона вироблена – 2 000 гривень, вартість використаних матеріалів – 400 гривень. Розрахуйте значення показників фондівіддачі та фондомісткості, матеріалівіддачі та матеріаломісткості.

- а) фондівіддача – 2 грн./грн.; фондомісткість – 5 грн./грн.; матеріалівіддача – 2,5 грн./грн.; матеріаломісткість – 1 грн./грн.;
- б) фондівіддача – 0,5 грн./грн.; фондомісткість – 2 грн./грн.; матеріалівіддача – 2,5 грн./грн.; матеріаломісткість – 0,4 грн./грн.;
- в) фондівіддача – 3000 грн.; фондомісткість – 2000 грн.; матеріалівіддача – 1400 грн.; матеріаломісткість – 400 грн.;
- г) значення показників фондівіддачі та фондомісткості, матеріалівіддачі та матеріаломісткості визначити неможливо.

2. Розрахуйте обсяг грошової маси, необхідної для обігу, якщо швидкість обігу грошової одиниці - 3, фізичний обсяг товарів - 4 одиниці, а середня ціна - 8 грн. за одиницю товару:

- а) 1,5 грн.;
- б) 6,0 грн.;
- в) 11,7 грн.;
- г) 96,0 грн.

Тестові завдання з відповідями, обмеженими кількістю пропущених слів, фраз (без запропонованих варіантів відповідей)

Заповніть пропуски у визначеннях необхідними словами та форму (1 бал за кожну правильну відповідь)

1. При структурно-функціональному аналізі явище розглядається як система елементів. Існують наступні види взаємозв'язків між елементами системи: _____, _____, _____.

2. За формаційним підходом К. Маркса, _____ сили і _____ відносини створюють певний спосіб _____.

3. Л. Морган виділяв три етапи розвитку історії людства: епоха _____, епоха _____ та епоха _____.

Тестові завдання зі складним множинним вибором, побудовані за принципом запитань із множинними відповідями

Виберіть літеру, яка відповідає правильному варіанту відповіді (5 балів за кожний правильно вибраний елемент відповіді)

1.	А	Б	В	Г
	якщо правильне тільки 1 і 5	якщо правильне тільки 2 і 4	якщо правильне тільки 4 і 5	якщо правильне усе, крім 3

До функцій економічної теорії відносяться:

1. логічна;
2. навчальна;
3. довідкова;
4. виховна;
5. прогностична.

2.	А	Б	В	Г
	якщо правильне тільки 1 і 3	якщо правильне тільки 2 і 3	якщо правильне тільки 3 і 5	якщо правильне усе, крім 4

Представником класичної політекономії є:

1. А. де Монкрет'єн;
2. К. Маркс;
3. Д. Рікардо;
4. Ф. Ліст;
5. А. Сміт.

ЗМ 2. Теоретичні основи ринкової економіки

Альтернативні тестові завдання

***Чи правильні наступні твердження?
(1 бал за кожну правильну відповідь)***

1. Норма прибутку вимірюється в грошових одиницях:

- А. Так
- Б. Ні

2. Економічні витрати відрізняються від бухгалтерських на величину альтернативної вартості власних ресурсів

- А. Так
- Б. Ні

3. Показник норми прибутку є підсумком відношення маси прибутку до виторгу від реалізації.

- А. Так
- Б. Ні

4. Величина валових (загальних) витрат залежить від обсягу виробництва продукції

- А. Так

Б. Ні

5. Олігополія – це ситуація на ринку, коли існує велика кількість продавців і покупців певного товару.

А. Так

Б. Ні

6. Підвищення ціни на товар-субститут підвищує попит на певний товар.

А. Так

Б. Ні

7. Основний капітал в процесі експлуатації повністю споживається в межах одного виробничого циклу.

А. Так

Б. Ні

8. Причина існування монопольної ренти – монополія приватної власності на землю.

А. Так

Б. Ні

9. Додаткова вартість, яку привласнює торгове підприємство, є частиною додаткової вартості, створеної на підприємствах, продукцію яких реалізує торгівля.

А. Так

Б. Ні

10. Ринкова система здатна самостійно подолати наслідки екологічних катастроф.

А. Так

Б. Ні

Тестові завдання з простим множинним вибором

Оберіть правильну відповідь.

(2 бали за правильну відповідь)

1. Форма земельної ренти, якої не існує:

- а) абсолютна;
- б) монопольна;
- в) відносна;
- г) диференційна.

2. До основних видів конкуренції не відноситься:

- а) внутрішньогалузева;
- б) міжгалузева;
- в) внутрішньофірмова;
- г) міжнародна

3. Відмінності у родючості ґрунтів, що обумовлені природними особливостями, та неоднакове місцезнаходження земельних ділянок визначають існування:

- а) монопольна рента;
- б) диференційна рента I;
- в) диференційна рента II;
- г) абсолютна рента.

4. Ринкова структура зі значною кількістю продавців і малою кількістю покупців:

- а) олігопсонія;
- б) олігополія;
- в) поліполія;
- г) обмежена монополія.

5. Яка функція ринку полягає в тому, що ринок через конкуренцію очищає економічне середовище від неконкурентоспроможних господарств і підтримує найефективніші:

- а) функція санації;
- б) функція стимулювання;
- в) функція регулювання;
- г) алокаційна функція?

6. Фактор, що не є фактором попиту:

- а) рівень грошових доходів
- б) кількість споживачів на ринку
- в) якісні характеристики чинників виробництва
- г) рівень цін на супутні товари.

7. Ринкова система може самостійно:

- а) подолати наслідки стихійних явищ
- б) регулювати взаємодію між попитом і пропозицією на товари
- в) вирішувати питання захисту слабо захищених верств населення
- г) вирішувати питання фінансування оборони та представництва.

8. Рисами перехідної економіки не є:

- а) альтернативність розвитку;
- б) невизначеність;
- в) нестійкість;
- г) низька ризиковість.

9. До ринкових структур недосконалої конкуренції не відноситься:

- а) олігополія;
- б) монопсонія;
- в) поліполія;
- г) монополія.

10. Якого виду монополії не існує:

- а) нормальна;
- б) природна;

в) відкрита;

г) закрита.

11. Які суб'єкти ринку виступають власниками економічних ресурсів, пропонують на ринку ресурсів фактори виробництва та використовують доходи на придбання споживчих товарів та послуг для задоволення особистих потреб:

а) підприємці;

б) домогосподарства;

в) фірми;

г) держава?

12. До переваг ринкової економіки не відноситься:

а) якісні товари і послуги;

б) високий рівень соціального захисту населення;

в) практична відсутність дефіциту товарів та послуг;

г) дієвий механізм мотивації праці.

13. Самозростаюча авансована вартість; вкладення, які дають змогу отримати дохід, – це:

а) гроші;

б) додана вартість;

в) капітал;

г) амортизація.

14. Витрати на оплату економічних ресурсів, постачальники яких не є власниками фірми, – це:

а) постійні витрати;

б) загальні витрати;

в) зовнішні витрати;

г) правильної відповіді немає.

15. Звичайний для галузі дохід від економічних ресурсів; мінімальний дохід, який стимулює підприємця продовжувати справу, залишаючись у певній сфері бізнесу, – це:

- а) граничний прибуток;
- б) бухгалтерський прибуток;
- в) нормальний прибуток;
- г) економічний прибуток.

16. Норма прибутку вимірюється у:

- а) гривнях;
- б) відсотках;
- в) доларах;
- г) роках.

17. Який капітал зношується морально та фізично?

- а) постійний;
- б) перемінний;
- в) основний;
- г) оборотний.

18. Процес обмеження втручання держави в економіку, переведення державних підприємств на комерційні засади господарювання, створення умов для зростання кількості господарюючих суб'єктів – це:

- а) приватизація;
- б) роздержавлення;
- в) корпоратизація;
- г) комерціалізація.

19. Стан вільної взаємодії національної економіки з економіками інших країн, що виникає на ґрунті міжнародних переміщень товарів, капіталу та валют, – це:

- а) ефективна економіка;
- б) відкрита економіка;

- в) конкурентоспроможна економіка;
- г) міжнародна економіка.

20. До ринку факторів виробництва не входить:

- а) ринок праці;
- б) ринок капіталу;
- в) валютний ринок;
- г) ринок землі.

Тест-завдання зі складним множинним вибором, побудовані за принципом порівняння і протиставлення

*Встановіть відповідність у вигляді комбінації цифр і букв
(1 бал за кожну правильну відповідь)*

1.

А. Функція інтеграції ринку	1. Ринок спонукає виробників до зниження витрат, підвищення якості товарів.
Б. Функція санації ринку	2. Ринок регулює всі економічні процеси – виробництво, обмін, розподіл та споживання.
В. Інформативна функція ринку	3. Ринок через конкуренцію очищає економічне середовище від неконкурентоспроможних господарств і підтримує найефективніші
Г. Функція стимулювання ринку	4. Ринок через ціни інформує виробника, торговця, споживача про те, що вигідно виробляти й купувати. 5. Доходи виробників і споживачів у ринковій економіці диференціюються через ціни, зумовлюючи соціальне розшарування суспільства за доходами. 6. Ринок об'єднує суб'єктів економічної системи в одне ціле, сприяючи формуванню єдиного економічного простору у межах окремої держави та в межах світової економіки.

2.

А. Викуп об'єктів малої приватизації	1. Власником стає покупець, який запропонував найкращі умови подальшої експлуатації об'єкта або за рівних умов – найвищу ціну
Б. Викуп державного майна підприємства за альтернативним планом приватизації	2. Власником стає покупець, що запропонував найвищу ціну
В. Викуп державного майна, зданого в оренду	3. Власником стає орендар
Г. Продаж за комерційним конкурсом	4. Власником стає покупець, що на конкурсних засадах здобув право оплати придбаного об'єкта з відстрочкою платежу за попереднього внесення 30 % його вартості
Д. Продаж з відстрочкою платежу	5. Власником стає товариство покупців, створене його працівниками згідно з розробленим власним планом 6. Власним планом власником стає товариство покупців, створене працівниками цих об'єктів

3.

А. Основний капітал	1. Втрата первісних властивостей обладнання внаслідок корозії
Б. Оборотний капітал	2. Втрата верстатами частини своєї вартості в результаті появи нових енергозберігаючих верстатів
В. Моральний знос	3. Будівлі, споруди та обладнання
Г. Амортизаційний фонд	4. Зарплата робочих, витрати на сировину та матеріали
Д. Фізичний знос	5. Кошти підприємства, накопичені для заміни зношених знарядь праці 6. Капітал, що створює додаткову вартість

Тест-задачі
(8 балів за кожну задачу)

1. Знайдіть рівноважну ціну і обсяг продукції, якщо функції попиту і пропозиції мають вигляд: $Q_s=3p+35$; $Q_d=47-p$.

- а) рівноважна ціна – 2 од., рівноважний обсяг продукції – 45 од.;
- б) рівноважна ціна – 5 од., рівноважний обсяг продукції – 50 од.;
- в) рівноважна ціна – 3 од., рівноважний обсяг продукції – 44 од.;
- г) рівноважну ціну та рівноважний обсяг продукції визначити неможливо.

2. Підприємець може вкласти гроші у декілька проектів, причому:

- якщо він вкладе гроші в проект А, то він отримає 40 тис. грн.;
- якщо він вкладе гроші в проект Б, то він отримає 50 тис. грн.;
- якщо він вкладе гроші в проект В, то він отримає 60 тис. грн.

Визначте альтернативні витрати (альтернативну вартість) та економічний прибуток підприємця, якщо він обере

- а) проект А.
- б) проект В.

Тестові завдання з відповідями, обмеженими кількістю пропущених слів, фраз (без запропонованих варіантів відповідей)

Заповніть пропуски у визначеннях необхідними словами та формулами

(1 бал за кожну правильну відповідь)

1. Закон попиту наголошує: при інших рівних умовах _____ товару і величина _____ на нього мають _____ залежність.

2. Кон'юнктура ринку – це певна комбінація величин пропозиції та попиту в трьох якісних формах: _____, _____, _____.

3. _____ витрати – це витрати фірми на придбання та використання всіх факторів виробництва, сума _____ та _____ витрат.

**Тестові завдання зі складним множинним вибором,
побудовані за принципом запитань із множинними відповідями**

Виберіть літеру, яка відповідає правильному варіанту відповіді

(5 балів за кожний правильно вибраний елемент відповіді)

1.

А	Б	В	Г
якщо правильне	якщо правильне	якщо правильне	якщо правильне
тільки 2 і 4	тільки 1 і 5	тільки 5 і 6	тільки 2 і 4

За роллю у створенні додаткової вартості капітал поділяється на:

1. постійний;	4. оборотний;
2. основний;	5. додатковий;
3. змінний;	6. необхідний;

2.

А	Б	В	Г
якщо правильне	якщо правильне	якщо правильне	якщо правильне
тільки 4 і 6	тільки 1 і 3	тільки 2, 4 і 6	усе, крім 4 і 6

Структура АПК представлена такими сферами:

1. ресурсна;	4. тваринницька;
2. аграрно-сировинна;	5. виробнича і соціальна інфраструктура;
3. переробна;	6. рослинницька.

ЗМ 3. Економічна теорія та економічна політика держави. Закономірності розвитку світового господарства

Альтернативні тестові завдання

Чи правильні наступні твердження?

(1 бал за кожну правильну відповідь)

1. Економічне зростання є синонімом простого відтворення.

А. Так

Б. Ні

2. Кінцеві товари та послуги, призначені для безпосереднього споживання.

А. Так

Б. Ні

3. Величина ЧВП перевищує цифру ВВП.

А. Так

Б. Ні

4. Дохід кінцевого використання завжди більший за розміром ніж особистий дохід.

А. Так

Б. Ні

5. Коефіцієнт Джині може бути вище більше одиниці.

А. Так

Б. Ні

6. Здібності населення та його досвід є складовою національного багатства.

А. Так

Б. Ні

7. Інтенсивний тип економічного зростання пов'язаний з додатковим залученням традиційних ресурсів.

А. Так

Б. Ні

8. Зростання номінальної заробітної плати завжди означає зростання добробуту населення.

А. Так

Б. Ні

9. Зміна податкових ставок є елементом монетарної політики держави.

А. Так

Б. Ні

10. Сальдо торговельного балансу є сумою експорту і імпорту?

А. Так

Б. Ні

Тестові завдання з простим множинним вибором

***Оберіть правильну відповідь
(оцінюються в 2 бали)***

1. Який пункт є зайвим при визначенні видів суспільного відтворення:

а) складне;

б) просте;

в) звужене;

г) розширене

2. Сукупність створених та нагромаджених у країні працею всього суспільства матеріальних благ та духовних цінностей, розвіданих природних ресурсів тощо – це:

- а) ВВП;
- б) ВНП;
- в) національний дохід;
- г) національне багатство

3. До методів обчислення ВВП не відноситься:

- а) виробничий метод;
- б) метод обчислення витрат;
- в) метод обчислення прибутку;
- г) метод обчислення доходів.

4. Зростання обсягу ВВП за рахунок удосконалення факторів виробництва та їх ефективного використання - це тип економічного зростання:

- а) інтенсивний;
- б) реальний;
- в) екстенсивний;
- г) ефективний.

5. Теорія “довгих хвиль” в економіці пов’язана з роботами:

- а) Ф. Кене;
- б) М. Туган-Барановського;
- в) К. Маркса;
- г) М. Кондратьєва.

6. Людина, що не має оплачуваної роботи, хотіла б працювати, але роботу поки що не шукає відноситься до:

- а) економічно активного населення;
- б) економічно неактивного населення;
- в) безробітних;
- г) тимчасово незайнятих.

7. Перевага доходів державного бюджету над видатками має назву:

- а) баланс;
- б) дефіцит;
- в) профіцит;
- г) державний борг.

8. Уявіть, що в країні розподіл доходів повністю рівномірний, чому дорівнюватиме коефіцієнт Джині:

- а) 1 %;
- б) 50 %;
- в) 0 %;
- г) 100 %?

9. Стимулювання національного виробництва і експорту й стримування імпорту притаманні політиці:

- а) вільної торгівлі;
- б) націоналізму;
- в) фритредерства;
- г) протекціонізму.

10. Кількість життєвих благ, яку може отримати споживач, описується рівнем:

- а) отриманих доходів;
- б) реальних доходів;
- в) номінальних доходів;
- г) фактичних доходів.

11. Яке безробіття виникає внаслідок змін попиту на окремі професії в процесі структурних зрушень в економіці:

- а) фрикційне;
- б) структурне;
- в) природне;
- г) циклічне?

12. Представники якої економічної школи вважають, що система ринкових економічних відносин не є досконалою і саморегулюючою, що максимально можливу зайнятість і економічне зростання може забезпечити лише активне втручання держави в економіку:

- а) класичної школи;
- б) монетаризм;
- в) кейнсіанство;
- г) інституціоналізм?

13. Економічний лібералізм як система макроекономічного регулювання характерна для:

- а) традиційної економіки;
- б) змішаної економіки;
- в) ринкової економіки;
- г) планової економіки.

14. В країні існує повна зайнятість, якщо безробіття:

- а) відсутнє;
- б) не перевищує 1 %;
- в) не перевищує природного рівня;
- г) дорівнює циклічному безробіттю.

15. Застій виробництва характерний для фази циклу:

- а) криза;
- б) депресія;
- в) пожвавлення;
- г) піднесення.

16. До економічних методів державного регулювання відносяться:

- а) субсидювання;
- б) ліцензування;
- в) зміна податкових ставок;
- г) встановлення фіксованих цін.

17. До джерел доходів державного бюджету не відносяться:

- а) податкові надходження;
- б) державні позики;
- в) кошти від приватизації;
- г) правильної відповіді немає

18. В якій з моделей державного регулювання економіки рівень державного втручання в економіку найбільш низький:

- а) американська
- б) японська;
- в) німецька;
- г) східноазійська?

19. Крива Лаффера відображає зв'язок між:

- а) ставкою оподаткування та податковими надходженнями;
- б) видатками та доходами державного бюджету;
- в) податковими надходженнями до державного бюджету та ВВП;
- г) правильної відповіді немає.

20. До принципів кредитування не відноситься:

- а) платність;
- б) об'овязковість повернення;
- в) цільове призначення;
- г) строковість.

Тест-завдання зі складним множинним вибором, побудовані за принципом порівняння і протиставлення

*Встановіть відповідність у вигляді комбінації цифр і букв.
(1 бал за кожну правильну відповідь)*

1.

А. NAFTA

1. Україна

Б. EFTA

2. США

В. EU

Г. MERCOSUR

Д. GUAM

3. Швейцарія

4. Швеція

5. Уругвай

2.

А. Трансфертні платежі.	1. Найманий працівник.
Б. Відсотки.	2. Земельний власник.
В. Рента.	3. Вкладник капіталу.
Г. Зарплата.	4. Підприємець.
Д. Прибуток.	5. Пенсіонер.
	6. Безробітний.

3.

А. Чистий внутрішній продукт.	1. = ВВП – амортизація.
Б. Валовий внутрішній продукт.	2. = ВВП – амортизація – непрямі податки.
В. Національне багатство.	3. = $C + I + G + NE$.
Г. Особисті доходи.	4. = НД – внески на соціальне страхування – податки на прибуток підприємств та їхні нерозподілені прибутки + трансфертні платежі.
Д. Національний дохід	5. = Особисті доходи – податки на прибутки фізичних осіб.
Е. Дохід кінцевого використання.	

Тест-задачі

(8 балів за кожну задачу)

1. Номінальна заробітна плата робітника підвищилася на 54 %, ціни виростили на 10 %. Як змінилася реальна заробітна плата робітника?

2. Фактичний рівень безробіття збільшився на 3 %. Як змінився обсяг реального ВВП?

Тестові завдання з відповідями, обмеженими кількістю пропущених слів, фраз (без запропонованих варіантів відповідей)

Заповніть пропуски у визначеннях необхідними словами та формулами

(1 бал за кожну правильну відповідь)

1. За рівнями споживання (за рівнем доходів) населення можна поділити на три групи: _____, _____ та _____.

2. Форми суспільного відтворення: _____, _____ та _____.

3. Податки виконують функції: _____, _____ та _____.

Тестові завдання зі складним множинним вибором, побудовані за принципом запитань із множинними відповідями

Виберіть літеру, яка відповідає правильному варіанту відповіді.

(5 балів за кожний правильно вибраний елемент відповіді)

1.

А	Б	В	Г
якщо правильне тільки 2 і 3	якщо правильне тільки 1 і 4	якщо правильне тільки 2,3 і 4	якщо правильне усе, крім 5

Складовими фінансово-бюджетної політики держави є:

1. Маніпулювання відсотковою ставкою.
2. Оподаткування.
3. Соціальні бюджетні витрати.
4. Встановлення фіксованих цін.
5. Вступ до міжнародних організацій.

2.

А	Б	В	Г
якщо правильне тільки 1 і 3	якщо правильне тільки 1,3 і 4	якщо правильне тільки 3 і 4	якщо правильне усе, крім 3

До прямих методів державного регулювання відносяться:

1. Держконтракт
2. Встановлення облікової ставки
3. Прямі витрати уряду
4. Встановлення фіксованих цін
5. Встановлення податкових ставок

Порядок і критерії оцінювання тестового контролю знань, навичок та вмінь студентів

Рейтингова система оцінки знань студентів є частиною нових технологій навчання, яка значною мірою відповідає новим соціально-правовим умовам.

Рейтингова система спрямована на підвищення виховної ролі навчальної дисципліни, стимулює самостійну роботу студентів, спонукає їх до ініціативи. Рейтингова система містить в собі не тільки оцінку успішності навчання, але й активізує студентів на придбання заохочувальних балів, посилює соціально-психологічні стимули, враховує несумлінність у навчанні за допомогою штрафних балів.

Одним з елементів рейтингової системи є тестовий контроль знань, умінь і навичок студентів, який дозволяє ефективно й об'єктивно оцінювати успішність студентів. Критерії оцінювання тестових завдань залежать від їх типу.

Тестові завдання закритої форми

Тест-завдання закритої форми різняться за принципами побудови і відповідно мають різні оцінювальні бали.

Прості альтернативні тест-завдання використовують для грубої перевірки правильності вибору або прийняття рішення у згорнутій формі й

передбачають наявність двох варіантів організації відповіді типу «так – ні»; «правильно – неправильно» тощо. **Оцінюються в 1 бал.**

Тест-завдання з простим множинним вибором за принципом класифікації використовують тоді, коли кількість можливих варіантів відповідей менше трьох, але відповідь більш складна, ніж відповідь типу «так – ні». Їх доцільно використовувати під час перевірки умінь вільно орієнтуватися у групі схожих понять, явищ, процесів тощо. **Оцінюються в 1 бал.**

Тестові завдання з множинним вибором за принципом кумуляції, доцільно використовувати для перевірки повноти знань і умінь. Запитальна частина таких завдань в основному має порівняльний зміст: одна з декількох відповідей має бути найкращою, можливо правильною, найбільш правильною, найбільш повною, що частіше трапляється. У зв'язку з цим у запитальній частині завдань використовують вирази типу «як правило», «звичайно», «частіше за все» «головна причина», «найбільш часто», «найчастіше». **Оцінюються в 2 бали.**

Тестові завдання з множинним вибором за принципом циклічності, використовуються для перевірки знань та умінь, якщо відповіді побудовані за принципом циклічності. **Оцінюються в 2 бали.**

Тестові завдання за принципом подвійної альтернативи передбачають, що після запитання, яке є незакінченим твердженням, фрагментом, ситуацією тощо, подається п'ять (два, три, ...) відповідей і серед них необхідно обрати одну найбільш правильну (найповнішу) відповідь. **Оцінюються в 2 бали.**

Тестові завдання на відповідність (на асоціативні зв'язки) дають можливість установити знання фактів, взаємозв'язків і знання термінології, позначень, методик тощо. **Оцінюється в 1 бал одна правильна відповідь.**

Тестові завдання на порівняння і протиставлення (на аналіз взаємозв'язку), рекомендуються для перевірки умінь виявляти розпізнавальні ознаки різних явищ, ситуацій тощо. Виконання таких завдань передбачає аналіз запропонованого матеріалу, його синтез та вміння зробити висновки.

У разі аналізу запропонований для тестування матеріал поділяється на окремі частини і визначається їхні взаємовідносини; у разі синтезу – окремі частини або елементи запропонованого матеріалу поєднуються в одне ціле. **Оцінюються**

в 5 балів.

Тестові завдання, побудовані за принципом запитань із множинними відповідями. Тестові завдання з множинними відповідями «правильно – неправильно» використовують у ситуаціях, коли відповіді або рішення можуть бути тільки правильними або неправильними, не мають жодних відтінків і є категоричними. Крім того, досить часто на запропоновані запитання існує декілька правильних відповідей. У такому разі вважається, що тестується глибина знань, розуміння різних аспектів явищ, процесів тощо.

Завдання цього типу містять основу, до якої, як правило, пропонується чотири пронумеровані відповіді. Така основа може подаватися у формі твердження, фрагменту тексту, ілюстрації тощо. Відповіді повинні бути тільки правильними або тільки неправильними (на відміну від ТЗ з однією найбільш правильною відповіддю). В інструкції наведено правило вибору відповіді. **Оцінюються в 5 балів.**

Тестові завдання на визначення причинної залежності використовуються з метою перевірки розуміння певної причинної залежності між двома явищами. Запитання складається так, що кожне з двох тверджень, пов'язаних сполучником «тому, що», є повним і чітко сформульованим реченням. При виконанні такого завдання спочатку необхідно визначити правильне чи неправильне кожне з двох тверджень окремо, а тільки потім, якщо обидва твердження правильні, визначити, правильна чи неправильна причинна залежність між ними. **Оцінюються такі тест завдання в 5 балів.**

Тест-задачі передбачають перевірку навиків практичного застосування теоретичних знань, уміння робити економічні висновки й прогнози щодо діяльності економічних суб'єктів у певних виробничих ситуаціях. **Оцінюються такі тест-завдання в 5 балів.**

Тестові завдання відкритого типу

Тестові завдання відкритого типу передбачають вільні відповіді. Вони не мають запропонованих варіантів відповідей і використовуються для виявлення знань термінів, визначень, понять тощо. За змістом тестові завдання відкритого типу являють собою твердження з невідомою змінною. **Оцінюється в 1 бал – одне правильно вставлене слово, позначення, показник тощо.**

2. Екзаменаційні питання

1. Предмет і функції економічної теорії.
2. Основні методи пізнання соціально-економічних процесів.
3. Виробничі можливості суспільства і продукт виробництва.
4. Економічні потреби та інтереси.
5. Суть і класифікація економічних систем.
6. Власність як економічна категорія.
7. Характеристика натурального і товарного виробництва.
8. Товар і його властивості. Теорії вартості.
9. Суть, еволюція, функції та типи грошей
10. Закони грошового обігу. Інфляція.
11. Витрати виробництва, їх суть і види.
12. Суть і структура прибутку. Норма прибутку.
13. Ринок: суть, функції та умови формування. Класифікація ринків.
14. Інфраструктура ринку і капітал сфери обігу.
15. Домогосподарства. Підприємство і підприємництво.
16. Капітал і наймана праця. Підприємництво в аграрній сфері.
17. Держава та її економічні функції.
18. Ринок: сутність, функції та моделі.
19. Класифікація ринків.
20. Сутність і основні елементи ринкової інфраструктури.
21. Цінні папери як фіктивний капітал сфери обігу.
22. Домогосподарства як суб'єкт ринкових відносин.
23. Підприємство як суб'єкт ринкової економіки.
24. Сутність підприємництва та його роль у ринковій економіці.
25. Капітал як економічна категорія. Кругообіг і оборот капіталу.
26. Капітал і праця. Сутність, форми й системи заробітної плати.
27. Особливості підприємництва в аграрній сфері.
28. Необхідність і сутність втручання держави в економіку.

29. Економічні функції держави.
30. Сутність і види суспільного відтворення.
31. Суспільний продукт: основні форми та методи обчислення.
32. Сутність і структура національного багатства.
33. Ринковий кругообіг і макроекономічна рівновага.
34. Розподіл національного доходу і об'єктивні основи формування доходів населення.
35. Перерозподіл національного доходу і споживання
36. Споживання, національний дохід і заощадження.
37. Сутність і чинники економічного зростання.
38. Основні моделі економічного зростання.
39. Сутність і види економічних циклів.
40. Сутність, види й показники зайнятості та безробіття.
41. Проблеми відтворення робочої сили.
42. Державне регулювання ринку праці.
43. Сутність і структура господарського механізму.
44. Основні методи та інструменти державного регулювання економіки.
45. Сутність і етапи розвитку капіталістичної економічної системи.
46. Еволюція і перспективи розвитку сучасного капіталізму.
47. Головні риси економічної системи соціалізму.
48. Механізм функціонування «державного соціалізму».
49. Особливості економічних відносин країн, що розвиваються.
50. Соціально-економічні перетворення у постсоціалістичних країнах.
51. Сутність і структура світового господарства.
52. Форми міжнародних економічних відносин.
53. Сутність і класифікація глобальних проблем.
54. Глобалізація та її сучасні проблеми.

3. Критерії оцінювання знань студентів

Студент отримує оцінку «відмінно», якщо він засвоїв основні поняття і категорії; вільно оперує необхідним науковим матеріалом; може самостійно аналізувати фактичний та науковий матеріал і робити узагальнення; може проаналізувати теорії, погляди, факти, що відображені в літературі; вільно володіє матеріалами; дає обґрунтовані відповіді на всі питання.

Студент отримує оцінку «добре», якщо він засвоїв поняття, але в ряді випадків є неточності; оперує необхідним матеріалом, але зустрічаються неточності; може самостійно аналізувати фактичний матеріал, але узагальнення викликає труднощі; дає відповіді на всі питання, але проблеми висвітлюються не повністю; відповіді дає на всі питання, але матеріал одного з питань не повністю розкриває проблему, є неточності.

Студент отримує оцінку «задовільно», якщо він засвоїв поняття і категорії нечітко, не послідовно; відчувається недолік знання наукового і фактичного матеріалу; може переказати навчальний матеріал з елементами практичного аналізу; відповіді на запитання дає не повні, допускає вагомі помилки.

Студент отримує оцінку «незадовільно», якщо він не засвоїв основні поняття й категорії; не знає наукового і фактичного матеріалу; може лише переказувати учбовий матеріал; не може обґрунтувати відповіді на жодне питання; не може відповісти на питання екзаменаційних білетів.

Шкала перерахування оцінок результатів навчання у різних системах оцінювання

% набраних балів	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою
більше 90 – 100 включно	Відмінно	A
більше 80 – 90 включно	Добре	B
більше 70 – 80 включно		C
більше 70 – 60 включно		D
більше 60 – 50 включно	Задовільно	E
більше 25 – 50 включно		Незадовільно з можливістю повторного складання
від 0 до 25 включно	Незадовільно з обов'язковим повторним курсом	F**

* З можливістю повторного складання

** З обов'язковим повторним курсом

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Блауг М. Экономическая мысль в ретроспективе: Пер. с англ. – М.: Дело ЛТД, 1994. – 720 с.
2. Глобалізація і безпека розвитку: Монографія / За ред. Білоруса О.Г. – К.: КНЕУ, 2001. – 733 с.
3. Економічна теорія: політекономія / За ред. В.Д. Базилевича – К.: Знання-Прес, 2007. – 581 с.
4. Зазимко А.З. Політична економія: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2006. – 358 с.
5. Історія економічних вчень: Підручник / За ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2004. – 1430 с.
6. Макконнелл К.Р., Брю С.Л. Экономикс: Принципы, проблемы и политика. Т.1. – М.: Республика, 1992. – 399 с.
7. Макроекономіка: Підручник / За ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2004. – 851 с.
8. Методичні вказівки до виконання курсової роботи з модуля «Політична економія» (для студентів усіх форм навчання за напрямками підготовки 6.030504 «Економіка підприємства», 6.030509 «Облік і аудит») / Укл. Решетило В.П., Островський І.А., Тимофієва С.Б. – Х.: ХНАМГ, 2008. – 26 с.
9. Мікроекономіка: Підручник / за ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2007. – 677 с.
10. Нуреев Р.М. Курс микроэкономики: Учебник для вузов. – М.: НОРМА, 2002. – 432 с.
11. Основи економічної теорії: Підручник / За ред. А.А. Чухна. – К.: Вища школа, 2001. – 364 с.
12. Основи економічної теорії: політекономічний аспект: Підручник / Г.Н. Климко та ін. – К.: Знання-Прес, 2002. – 615 с.
13. Перехідна економіка: Підручник / За ред. В.М. Гейця. – К.: Вища школа, 2003. – 591 с.
14. Політична економія: Навч. посібник / За ред. К.Т. Кривенка. – К.: КНЕУ, 2005.
15. Савченко А.Г. Макроекономіка: Підручник. – 2-ге вид., без змін. – К.: КНЕУ, 2007. – 448 с.
16. Тексти лекцій з дисципліни «Економічна теорія» (для студентів 6.140101 «Готельно-ресторанна справа», 6.140101 «Туризм»). Авт. Володіна І.М. – Харків: ХНАМГ, 2008.

Навчальне видання

Методичні вказівки до організації самостійної роботи, практичних занять та виконання розрахунково-графічних робіт з дисципліни «Основи економічної теорії» (для студентів 1 курсу денної форми навчання напряму підготовки 6.140101 – «Готельно-ресторанна справа»)

Укладач: Ірина Миколаївна Володіна

Редактор: М.З. Аляб'єв

План 2009, поз. 406М

Підп. до друку 30.06.2006	Формат 60x84 1/16	Папір офісний.
Друк на ризографі.	Умовн.-друк. арк. 2,8	Обл.-вид. арк. 3,0
Замовл. № _____	Тираж 100 прим.	

61002, Харків, ХНАМГ, вул. Революції, 12

Сектор оперативної поліграфії ЦНІТ ХНАМГ
61002, Харків, ХНАМГ, вул. Революції, 12